

Dan Turéll om sine krimi-glæder

Dan Turéll: Sort film. En privat dagbog omkring kriminalgenren. Artikler og digte 1976-1984, genoptrykt i bogform. 117 sider. Kr. 98. Forlag: Borgen og Pinkerton.

TURÉLL SKRIVER om kriminalgenren som ivrig læser, som oplever, som modtager — ikke som analysator eller som anmelder. Han meddeler sin glæde, en glæde der nok skal smitte, så levende som han beretter om de faser i sit liv — hvor han genfandt den altopslugende spændingslæselse. Han fortærede atter i massevis de kendte opskrifter hos Simenon, Chandler, Erle Stanley Gardner og Edgar Wallace, de frydefulde variationer af et mønster. Han tilslutter sig en strøtanke af G.K. Chesterton, paradoksmager og opfinder af den religiøse detektiv Fader Brown: — Gud er et barn, fordi han aldrig bliver træt af at se solen stå op: 'Gør det igen!'

Hans genoptrykte artikler handler især om amerikanerne, de mer eller mindre 'hårdkogte' med Chandler, Craig Rice og Hammett i spidsen. Den sidste har han fået lidt galt i halsen, synes jeg. Der må skelnes mellem forfatteren, stilfornyeren, fortælleren — og så den offentlige og private person han producerede, efter at han holdt op med at digte. De er meget forskellige.

Turéll interesserer sig for myter, så Humphrey Bogart er også blandt hans emner, plus den sorte amerikanske B-krimifilm.

HELE VEJEN sætter Turéll spændingsgenren i forbindelse med sin oplevelse af tidens musik. Hammetts stil jævnføres med en rock'nroll-sangers. Når kriminalromanen er bedst, har den musikkens altovervældende styrke, så stram, spændstig og swingende som en Billie Holiday eller en Sonny Rollins.

Forfatter Turélls inspirationskilder er — foruden Buddha, Per Højholt og Kim Larsen — mest angelsaksiske: T.S. Eliot, Joyce, Ezra Pound, Allen Ginsberg — det kræver detektivisk sindelag at læse disse. Desuden massekulturen, massemedierne: — tegneserierne — slagerne — imageindustrien, neglelak, pilskaldet, natsort hat — TV-politiserierne — de gode gamle vampyrer — krimigenren.

Han er så fandens oplagt og opvakt nysgerrig, man får en masse at vide på det journalistisk behageligste. Somme tider på frisk boblende knækpoesi:

'Hos Edgar Wallace var skurkene altid skurke ...'